EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 18.10.2010
KOM(2010) 567 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

ÅRSRAPPORT FÖR SAPARD – ÅR 2009

SEK(2010) 1202

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

ÅRSRAPPORT FÖR SAPARD – ÅR 2009

1. INLEDNING

Med början år 2000 stärkte Europeiska unionen (EU) sitt föranslutningsstöd för landsbygdsutveckling i tio kandidatländer i Central- och Östeuropa genom att skapa Sapard, det särskilda föranslutningsprogrammet för jordbruket och landsbygdens utveckling. För genomförandet av programmet valdes ett unikt tillvägagångssätt: de nationella myndigheterna i ansökarländerna har burit det fulla ansvaret så att Sapard har genomförts med hjälp av en helt ”decentraliserad förvaltning”. Programmets mål är dels att genomföra en rad småskaliga projekt för landsbygdsutveckling, dels att skapa fungerande strukturer för tillämpningen av gemenskapens regelverk efter anslutningen. Närmare uppgifter om genomförandet av Sapard finns även i tidigare årsrapporter som publicerats på kommissionens webbplats http://ec.europa.eu/agriculture/external/enlarge/publi/index_en.htm.

Denna rapport handlar främst om tillämpningen och det finansiella genomförandet av Sapard i Bulgarien, Rumänien och Kroatien, eftersom Sapardprogrammen för de åtta medlemsstater som anslöt sig till EU den 1 maj 2004 har slutförts. Under 2004 upphörde dessa medlemsstater att ingå nya projektavtal inom sina respektive Sapardprogram och övergick till att sluta avtal inom ramen för de landsbygdsutvecklingsprogram som används efter anslutningen. Betalningarna till de slutliga stödmottagarna inom ramen för Sapardprogrammen avslutades i slutet av 2006 och slutavräkningen för dessa program gjordes av kommissionen under 2007 och 2008.

Rumänien och Bulgarien anslöt sig till EU den 1 januari 2007 och slutade att ingå nya avtal för slutliga stödmottagare inom ramen för Sapard den 31 juli 2007 respektive den 31 oktober 2007.

Kandidatlandet Kroatiens program godkändes genom ett kommissionsbeslut den 8 februari 2006. Genom ett kommissionsbeslut av den 29 september 2006 om delegering av förvaltning blev Kroatien berättigat till stöd från Sapard. Ingående av avtal för slutliga stödmottagare inom ramen för detta program skedde fram till augusti 2009.

De avslutande betalningarna till de slutliga stödmottagarna inom ramen för dessa tre program gjordes i slutet av 2009 och ansökningar om slutbetalning lämnades till kommissionen i slutet av december 2009.

Årsrapporter för Sapard har sammanställts för åren 2000–2008. Eftersom programmet löpte ut under 2009 är årsrapporten för Sapard för 2009 den sista.

2. GENOMFÖRANDE OCH FÖRVALTNING AV PROGRAMMET

2.1 Övergripande resultat av det finansiella genomförandet[1]

I årsrapporten för Sapard för 2005 bedömdes hur målen hade nåtts i de åtta nya medlemsstater som hade slutfört ingåendet av avtal. En liknande analys gjordes för Bulgarien och Rumänien i 2007 års rapport efter att ingåendet av avtal hade slutförts i dessa medlemsstater år 2007.

[1] Se bilaga A.

Resultatet av genomförandet i Kroatien, där ingåendet av avtal och betalningarna till de slutliga stödmottagarna avslutades 2009, beskrivs nedan.

Eftersom ingåendet av avtal med de slutliga stödmottagarna inom ramen för Sapard avslutades i Bulgarien och Rumänien 2007, var genomförandet av dessa program under 2009 främst inriktat på finansiellt genomförande och kontrollfrågor. Kroatien var dock fortfarande berättigat till EU-medel till slutliga stödmottagare och slutade att ingå avtal i augusti 2009.

I slutet av 2009 hade totalt 2 890,3 miljoner euro **fördelats inom ramen för Sapard** till de stödmottagande länderna för perioden 2000–2006. Av dessa hade 1 334,1 miljoner euro tilldelats de åtta medlemsstater som anslöt sig till EU 2004[2] och 1 556,2 miljoner euro hade tilldelats Bulgarien, Rumänien och Kroatien. Beloppet 2 890,3 miljoner euro är 45,7 miljoner lägre än föregående år, vilket beror på det återtagande av medel som gjordes 2009 inom ramen för Bulgariens program.

Mellan 2000 och 2009 **betalade kommissionen ut** totalt 2 700,5 miljoner euro[3], vilket motsvarar 99,6 procent[4] av det totala belopp som tilldelats de åtta nya medlemsstaterna och 88,2 procent[4] av de tilldelade beloppen för Bulgarien, Rumänien och Kroatien.

Kommissionens betalningar under 2009 uppgick till 254,1 miljoner euro och berörde endast Bulgarien, Rumänien och Kroatien.

Det finansiella genomförandet på 88,2 procent i slutet av 2009 är en förbättring jämfört med situationen i slutet av 2008, då det finansiella genomförandet hade avtagit på grund av kontrollsvårigheter i Bulgarien och Rumänien och på grund av lågt utnyttjande bland stödmottagare i Kroatien. Det finansiella genomförandet för dessa länder i slutet av 2006, 2007 och 2008 uppgick till 46, 62 respektive 69,8 procent.

2.2 Kontrakterade projekt och finansiellt genomförande[5]

2.2.1 De åtta nya medlemsstaterna

Antalet kontrakterade projekt i de åtta nya medlemsstaterna uppgick till över 34 000 och motsvarade **kontrakterade bidrag från gemenskapen** på 1 448 miljoner euro. Det finansiella genomförandet av programmen uppgår till 100 procent, med undantag för det lettiska programmet, vars finansiella genomförande uppgår till 95 procent[4].

2.2.2 Rumänien[6]

Den 31 juli 2007, då Rumänien slutade att ingå avtal för slutliga stödmottagare, uppgick det kontrakterade beloppet till 1 132 miljoner euro.

I slutet av 2009 hade det kontrakterade beloppet minskat till omkring 1 023 miljoner euro i EU-medel för omkring 4 400 godkända och slutförda projekt, jämfört med 1 066 miljoner euro i EU-medel den 31 december 2008. Denna minskning av det kontrakterade beloppet sedan 2007 på nästan 10 procent berodde på inställda projekt.

De tre största åtgärderna ”investeringar i jordbruksföretag”, ”bearbetning och saluföring av jordbruks- och fiskeriprodukter” och ”investeringar i landsbygdens infrastruktur” motsvarade omkring 88 procent av det kontrakterade beloppet för programmet för över 3 200 godkända

---

2 Tjeckien (CZ), Estland (EE), Ungern (HU), Lettland (LV), Litauen (LT), Polen (PL), Slovakien (SK) och Slovenien (SI).

3 Förskottsbetalningar och restitutionsbetalningar.

4 Se bilaga A tabell 3 för landspecifik information om det finansiella genomförandet.

5 Se bilaga B för landspecifika uppgifter om antalet avtal som ingåtts och betalningar till de slutliga stödmottagarna.

6 Se bilaga C för information om genomförandet för Rumänien, Bulgarien och Kroatien.

och slutförda projekt. I slutet av 2009 uppgick utbetalningarna till Rumänien sedan programmet inleddes, inklusive förskott, till 1 030,7 miljoner euro, eller 88,9[4] procent av det belopp som anslagits för Sapardprogrammet.

2.2.3 Bulgarien[6]

Den 31 oktober 2007, då Bulgarien slutade att ingå avtal för slutliga stödmottagare, uppgick det kontrakterade beloppet till 458 miljoner euro.

I slutet av 2009 hade det kontrakterade beloppet minskat till omkring 346 miljoner euro i EU-medel för över 2 600 godkända och slutförda projekt, jämfört med 376 miljoner euro i EU-medel för över 2 700 projekt den 31 december 2008. Denna minskning av det kontrakterade beloppet sedan 2007 på nästan 25 procent berodde på inställda projekt.

De tre största åtgärderna ”investeringar i jordbruksföretag”, ”bearbetning och saluföring av jordbruks- och fiskeriprodukter”, inklusive delåtgärden ”grossistmarknader”, och ”utveckling och diversifiering av ekonomisk verksamhet” motsvarade 82 procent av det kontrakterade beloppet för programmet för över 2 200 godkända och slutförda projekt

Det låga utnyttjande av medlen som uppmättes i slutet av 2007 och under 2008 ledde till att 27,6 och 45,7 miljoner euro i EU-medel återtogs under 2008 respektive 2009, vilket innebar att det totala belopp på 444,7 miljoner euro som ursprungligen anslagits för programmet minskade med 16 procent till 371,4 miljoner euro.

I slutet av 2009 uppgick utbetalningarna till Bulgarien sedan programmet inleddes, inklusive förskott, till 327,6 miljoner euro, eller 88,2[4] procent av det slutliga belopp som anslagits för Sapardprogrammet. Jämfört med det belopp på 444,7 miljoner euro som ursprungligen anslagits är genomförandegraden 73,6 procent.

2.2.4 Kroatien[6]

Sapardprogrammet för Kroatien antogs i februari 2006 och förvaltningen delegerades i september 2006. Programmet anslogs ett belopp på 25 miljoner euro, med utgångspunkt i ett årligt finansieringsavtal för 2006. Detta belopp fördelades på åtgärderna ”investeringar i jordbruksföretag” (34 procent) och ”bearbetning och saluföring av jordbruks- och fiskeriprodukter” (66 procent).

Kontrakteringen av EU-medel till de slutliga stödmottagarna pågick fram till augusti 2009 och det kontrakterade beloppet i slutet av 2009 uppgick till omkring 12,7 miljoner euro, vilket motsvarar 51 procent av det belopp som har anslagits för programmet.

I slutet av 2009 hade 37 projekt godkänts och slutförts. Kommissionens utbetalningar till Kroatien sedan programmet inleddes uppgick till 14,0 miljoner euro, inklusive ett förskott på 7,2 miljoner euro. Det motsvarar 55,8 procent[4] av det belopp som anslagits för Sapardprogrammet.

Programmet för utbetalning i en enda tranche, som antogs i slutet av programplaneringsperioden 2000–2006, gjorde det möjligt för Kroatien att inrätta de institutioner och den administrativa kapacitet som krävdes för förvaltningen av EU-medlen. Trots de ansträngningar som gjordes lyckades Kroatien dock endast utnyttja omkring hälften av de anslagna medlen. Erfarenheterna från Sapardprogrammet togs tillvara vid utarbetandet och genomförandet av föranslutningsstödet för landsbygdsutveckling inom ramen för Ipardprogrammet, som antogs i början av 2008.

2.2.5 Ansökan om slutbetalning

I slutet av december 2009 ingavs ansökningarna om slutbetalning för programmen i Bulgarien, Rumänien och Kroatien till kommissionen. Vid en jämförelse av de **deklarerade**

EU-utgifterna med de EU-medel som ursprungligen anslagits för programmen konstaterades ett finansiellt genomförande på 72, 87 respektive 48 procent, motsvarande ett underutnyttjande på 123, 152 respektive 13 miljoner euro för programmen i Bulgarien, Rumänien och Kroatien. Eftersom de belopp som kommissionen redan betalat ut för dessa program, inklusive förskott, överstiger de deklarerade utgifterna ska dessutom det resterande beloppet för dessa program återbetalas till kommissionen. Utifrån de deklarerade beloppen uppgår det slutliga belopp som ska återbetalas preliminärt till ca 5,9 miljoner euro, 23,3 miljoner euro respektive 1,9 miljoner euro. Slutbetalningarna ska dock fortfarande genomgå granskning, avslutande av årsräkenskaper och antagande genom ett kommissionsbeslut.

2.2.6 Hävstångseffekt

De totala offentliga medel som slutligen deklarerats och utbetalats till de slutliga stödmottagarna inom ramen för alla Sapardprogram uppgick i slutet av 2009 till 3 564 miljoner euro, varav gemenskapens bidrag uppgick till 2 669 miljoner euro. En stor del av investeringarna inom ramen för Sapardprogrammet utgör inkomstgenererande investeringar som upp till 50 procent stöds av offentliga resurser. Det innebär att den sammanlagda direkta effekten av gemenskapens stöd inom ramen för Sapard, inklusive privat finansiering, uppgår till en totalsumma på cirka 6 378 miljoner euro i investeringar och tjänster. Varje euro som gemenskapen har bidragit med inom ramen för Sapard har därmed lett till en investering på **2,39 euro**.

För de enskilda programmen i Bulgarien, Rumänien och Kroatien var motsvarande hävstångseffekt 2,79, 1,97 respektive 2,70 euro. Eftersom investeringarna i infrastruktur på landsbygden, som inte omfattar privata bidrag, utgör 45 procent av de totala deklarerade utgifterna för Rumäniens program, är hävstångseffekten för detta program avsevärt lägre än för Bulgarien och Kroatien.

3. ÖVERVAKNING OCH RÄTTSLIGA ASPEKTER

Under 2009 fortsatte kommissionen att arbeta nära med stödmottagarländerna Bulgarien, Rumänien och Kroatien inom områdena för övervakning och utvärdering. Utöver den kontinuerliga övervakningen hölls fyra möten i övervakningskommittéerna under 2009, ett för Bulgarien, ett för Rumänien och två för Kroatien.

I december 2008 förlängde kommissionen den gällande tidsfristen innan resterande belopp skulle återtas med ett år, till ”N+3”, för de finansieringsavtal för 2006 som ingåtts med Bulgarien, Rumänien och Kroatien, dvs. från utgången av 2008 till utgången av 2009. Detta för att ge länderna möjlighet att öka utnyttjandet genom att göra utbetalningar fram till slutet av 2009 för projekt som avtalats inom ramen för Sapard.

Ett kommissionsbeslut om ändring av programmet för Bulgarien antogs 2009[7]. Detta beslut avsåg en anpassning av de finansiella översikterna för att ta hänsyn till återtagandet av 45,7 miljoner euro från det årliga finansieringsavtalet för 2005. Den del av det anslagna beloppet som inte hade utnyttjats i slutet av 2008 har således återtagits enligt återtaganderegeln ”N+3”.

För Rumänien och Kroatien antogs inga kommissionsbeslut om ändring av programmen.

[7] Se bilaga D.

4. DELEGERING AV FÖRVALTNING, REVISION OCH KONTROLLER

4.1 Delegering av stödförvaltning och kontrollbesök[8]

Genomförandet av Sapard kontrolleras genom ett system för förvaltning och kontroll av program, som har inrättats i enlighet med principerna för jordbruksfonderna och relevanta bestämmelser om bistånd till tredjeland i budgetförordningen. Systemet bygger på en decentraliserad strategi med följande sex huvuddrag:

– Sapardorgan som har inrättats och ackrediterats av varje ansökarland ansvarar för genomförandet av programmen.

– Kommissionen delegerar förvaltningen till Sapardorganen.

– Förhandskontroller av samtliga projekt och tillhörande utbetalningar ska enligt bestämda regler utföras av Sapardorganen innan ett projekt godkänns och före varje utbetalning.

– Efterhandskontroller av alla projekt ska enligt bestämda regler utföras av Sapardorganen inom fem år från slutbetalningen för projektet.

– Sapardorganens årsredovisningar ska styrkas av oberoende revisorer.

– Avslutningsförfarandet sker i två steg: dels en årlig granskning av räkenskaperna, för att fastställa det belopp för Sapardorganens utgifter under föregående räkenskapsår som ska godkännas för betalning med Sapardmedel, dels ett beslut om förenlighet som utesluter finansiering som skett utan att tillämpliga regler följts.

Inga besök för revision av delegering gjordes under 2009 och inget kommissionsbeslut antogs i detta avseende.

Enligt förordning (EG) nr 2222/2000 ska kommissionen även övervaka den fortsatta efterlevnaden av villkoren och bestämmelserna i den förordningen inklusive bilagan. Mot den bakgrunden genomfördes ett kontrollbesök i Kroatien i december 2009. Resultatet av denna kontroll visade att ackrediteringskriterierna i allmänhet uppfyllts. Beträffande räckvidden för detta besök bör det noteras att projekten inte analyserades i detalj, exempelvis avseende stödberättigande, och att deras förenlighet kan komma att granskas ytterligare.

4.2 Handlingsplaner och återupptagande av utbetalningar till Bulgarien och Rumänien under 2009

Såsom beskrivs i årsrapporten för Sapard för 2008 uppmanades de nationella myndigheterna i Bulgarien och Rumänien genom skrivelser i juni respektive juli 2008 att utarbeta handlingsplaner för att åtgärda de kontrollbrister som upptäckts vid besök under 2008 samt att informera kommissionen om genomförandet av dessa planer. Länderna informerades också om att kommissionens utbetalningar för deklarerade utgifter skulle avbrytas för tre stora åtgärder i Bulgarien och för alla åtgärder i Rumänien till dess att deras handlingsplaner hade genomförts tillfredsställande.

Kommissionen fortsatte under 2009 att noga övervaka genomförandet av handlingsplanerna. Kommissionen har analyserat den kompletterande information som lämnats, av vilken det framgår att de ytterligare åtgärder som kommissionen har begärt av organet och revisionsmyndigheten har genomförts och inrapporterats på det sätt som överenskommits. Kompletterande information begärdes och utifrån denna information och slutsatsen från de oberoende revisionsmyndigheterna om att handlingsplanerna hade genomförts återupptogs

[8] Se bilaga E.

utbetalningen för de deklarerade utgifterna för Rumänien och Bulgarien i juli respektive september 2009. Närmare uppgifter finns i avsnitt 4.4 nedan.

4.3 Beslut om avslutning av räkenskaperna

I enlighet med kraven i förordning (EG) nr 2222/2000 ska kommissionen avsluta räkenskaperna för de Sapardorgan som har inrättats i kandidatländerna. Därför antog kommissionen den 30 september 2009 ett beslut om avslutning av Kroatiens räkenskaper för 2008.

Eftersom man väntade på granskningen av den kompletterande information som begärts från Rumänien och Bulgarien kunde inte räkenskaperna för 2008 för de länderna avslutas i det skedet. Det bör även noteras att 2007 års räkenskaper för Rumänien ännu inte har avslutats av liknande skäl.

4.4 Beslut om förenlighet

Under 2009 genomförde kommissionen två besök för att kontrollera förenligheten hos Sapardutgifterna, ett i Rumänien i november och ett i Bulgarien i december.

Under dessa revisionsbesök undersöktes det nya förvaltnings-, kontroll- och sanktionssystemet för de berörda åtgärder som finansieras genom Sapard. Vid dessa besök granskades också genomförandet av handlingsplanerna för de berörda åtgärderna, och det konstaterades att förvaltnings-, kontroll- och sanktionssystemen hade förbättrats jämfört med tidigare och att handlingsplanerna hade genomförts. Vid besöken upptäcktes dock även andra brister såväl i fråga om administrativa kontroller som i fråga om kontroller som utförts på plats.

4.4.1 Rumänien

Granskningen av förenligheten i Rumänien inriktades på åtgärderna ”bearbetning och saluföring”, ”utveckling och förbättring av landsbygdens infrastruktur”, ”investeringar i jordbruksföretag” och ”diversifiering av ekonomisk verksamhet”. Genomförandet av den handlingsplan som de rumänska myndigheterna uppmanats att anta granskades också genom kontroll av dokument och kontroller på plats inom ramen för de utvalda åtgärderna samt genom andra kontroller. Framför allt granskades att kontrollsystemet tillämpades i enlighet med de ackrediterade förfarandena och att kontrollerna genomfördes enligt de fastställda normerna.

De viktigaste slutsatserna gällde kontrollerna på plats inom ramen för Sapardorganets övervakning, bevisen och dokumentationen i kontrollrapporterna om de mätningar som gjorts och förvaltningen av databasen med referenspriser.

4.4.2 Bulgarien

Granskningen av förenligheten i Bulgarien inriktades på åtgärderna ”investeringar i jordbruksföretag”, ”bearbetning och saluföring av jordbruks- och fiskeriprodukter”, ”diversifiering av ekonomisk verksamhet för att skapa alternativa inkomster”, ”renovering och utveckling av byar”, ”skydd och bevarande av kulturarv och traditioner på landsbygden” och ”utveckling och förbättring av landsbygdens infrastruktur”. Genomförandet av den handlingsplan som de bulgariska myndigheterna uppmanats att anta granskades också genom kontroll av dokument och kontroller på plats inom ramen för de utvalda åtgärderna samt genom andra kontroller.

De viktigaste slutsatserna gällde bristen på information i checklistan för kontroller på plats om hur mätningarna gjorts och bristen på dokumentation i kontrollrapporterna.

Resultatet av granskningarna av förenligheten, till exempel möjligheten till finansiella korrigeringar av de berörda utgifterna, kommer att beaktas i slutet av förfarandena för att avsluta räkenskaperna.

4.5 Information om oegentligheter och bedrägerier

Skyldigheten att rapportera upptäckta oegentligheter fastställs i avsnitt F i det fleråriga finansieringsavtal som undertecknats med de stödmottagande länderna.

Under 2009[9] mottog Olaf 367 underrättelser och 667 uppdaterade meddelanden om oegentligheter som upptäckts inom ramen för Sapardprogrammet i nio medlemsstater och i kandidatlandet Kroatien.

Antalet rapporter ökade med 59 procent jämfört med 2008. Flest rapporter kom från Bulgarien, Rumänien och Polen. Rapporteringstendenserna håller dock på att ändras. Bulgarien uppvisar en ökning av rapporterade fall från 56 fall år 2008 till 250 fall år 2009, Polen uppvisar en liten ökning på två procent, Rumänien en minskning på 42 procent, Ungern en minskning på 36 procent, och från Kroatien rapporterades inte några nya fall.

Inom ramen för Sapardprogrammen har de finansiella bidrag från EU rapporterats under 2009 ökat med 103 procent jämfört med 2008 och det belopp som ska återbetalas har ökat med 139 procent. Det högsta belopp som ska återbetalas avser Bulgarien.

Misstänkta fall av bedrägerier har endast rapporterats av Bulgarien, Rumänien, Ungern och Polen. Under 2009 uppgick dessa till 77 procent av fallen i Bulgarien, 14 procent av fallen i Ungern, fem procent av fallen i Rumänien och två procent av fallen i Polen.

De vanligaste metoderna för att upptäcka oegentligheter och bedrägerier under 2009 var ”granskning” (21 procent av fallen), ”kontroll av dokument” (15 procent), ”nationell administrativ eller finansiell kontroll” (15 procent) och ”samarbete mellan avdelningar” (11 procent).

De vanligaste typerna av oegentligheter under 2009 var ”förfalskning av underlag” (29 procent av fallen), ”bristfälligt beaktande av övriga regler/avtalsvillkor” (13 procent) och ”överträdelse av reglerna om offentlig upphandling” (11 procent). Den största förändringen jämfört med 2008 var andelen fall med ”förfalskning av underlag”, som ökade från 18 till 29 procent. Samtliga dessa fall rapporterades av Bulgarien.

Under 2009 fortsatte Olaf att undersöka allvarliga fall av bedrägerier och oegentligheter inom ramen för Sapardåtgärden ”bearbetning och saluföring av jordbruks- och fiskeriprodukter” i såväl Bulgarien som Rumänien. Vid Olafs undersökningar har det framkommit tydliga bevis för systematiska bedrägerier i flera projekt som finansierats genom Sapard. Dessa bevis har lämnats till de respektive rättsliga myndigheterna och utbetalande organen för lämpliga åtgärder (rättslig undersökning och finansiell återbetalning).

I slutet av 2009 pågick ett stort och ökande antal Olaf-undersökningar av projekt som finansierats genom Sapard i Bulgarien och Rumänien.

5. ÖVERGÅNG TILL LANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAM OCH INSTRUMENTET FÖR STÖD INFÖR ANSLUTNINGEN

I kommissionens förordning (EG) nr 447/2004 anges regler för att förenkla övergången från stöd inom ramen för Sapard till finansiering efter anslutningen genom garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Efter anslutningen, då

[9] Se bilaga F. Endast tre rapporteringskvartal för 2009 ingår.

avtal med slutliga stödmottagare inte längre kunde ingås under Sapard, gavs de nya medlemsstater som anslöt sig till EU 2004 möjlighet att låta projekt för vilka anslagen inom ramen för Sapard hade tagit slut eller var otillräckliga föras över till EU:s landsbygdsutvecklingsprogram för perioden 2004–2006. Alla länder utom Estland och Lettland utnyttjade denna möjlighet.

I enlighet med villkoren i kommissionens förordning (EG) nr 248/2007 kan de utestående fleråriga åtaganden som gjorts inom ramen för Sapardprogrammen i Bulgarien och Rumänien för skogsodling, producentgrupper eller jordbruks- och miljöprogram införlivas i landsbygdsutvecklingsprogrammen för perioden 2007–2013 och finansieras genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

Ytterligare föranslutningsstöd för perioden 2007–2013 beviljades Kroatien den 25 februari 2008, då kommissionen godkände Kroatiens program för jordbruk och landsbygdsutveckling inom ramen för del V i instrumentet för stöd inför anslutningen.

6. FRAMTIDA UTVECKLING

Trots att alla Sapardprogram har genomförts, att slutbetalningarna för åtta nya medlemsstater har betalats ut eller återbetalats och att ansökningarna om slutbetalning för Bulgarien, Rumänien och Kroatien har mottagits av kommissionen, finns det oavslutade åtgärder som rör Sapard efter 2009, varav följande är värda att nämnas:

– Slutbetalningen för Sapardprogrammen i Bulgarien, Rumänien och Kroatien, som i enlighet med artikel 9 i förordning (EG) nr 248/2007 av den 8 mars 2007 först kan göras när
  - en bestyrkt utgiftsberäkning har lämnats till kommissionen,
  - slutrapporten om genomförandet har lämnats till och godkänts av kommissionen,
  - beslutet om avslutning av räkenskaperna har antagits.

– Enligt det fleråriga finansieringsavtalet måste de åtta länder som mottagit stöd från Sapard och som blev EU-medlemsstater 2004 under fem år efter slutbetalningen av projekten fortsätta att kontrollera att projekten inte ändrats avsevärt och registrera skulder i en liggare till dess att alla skulder har återbetalats eller skrivits av i slutet av det andra året efter det att de registrerats. Belopp som återbetalas eller skrivs av ska anmälas och återbetalas till kommissionen. I detta avseende har ett årligt rapporteringsförfarande inrättats mellan kommissionen och de åtta länder vars slutbetalning redan har gjorts.

7. SLUTSATSER OCH BEDÖMNING AV OM MÅLEN HAR UPPNÅTTS

Bedömningen av Sapardinstrumentets övergripande effekt i de tio stödmottagande länderna med avseende på instrumentets mål har behandlats i detalj i de tidigare årsrapporterna för Sapard.

Det har allmänt sett konstaterats att de olika åtgärder som finansierats inom ramen för Sapard bidrar till en hållbar ekonomisk utveckling, förbättrade miljö- och levnadsvillkor, infrastrukturen på landsbygden och skapande av arbetstillfällen i landsbygdsområden. Investeringar i jordbruksföretag och livsmedelsindustrin har hjälpt jordbrukssektorn att förbereda sig inför anslutningen till EU och har särskilt bidragit till att nå EU:s standarder.

Erfarenheterna från genomförandet av åtgärderna inom ramen för Sapardprogrammet och inrättandet av de nödvändiga strukturerna för genomförandet togs tillvara under perioden efter

anslutningen vid utarbetandet av de landsbygdsprogram som finansierats inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska garantifonden för jordbruket, samt vid utarbetandet av Ipardprogrammet i Kroatien.

Under 2009 genomfördes efterhandsutvärderingar av de åtta program som redan avslutats.

Dessa utvärderingar visade sammanfattningsvis att de föranslutningsmedel från Sapard som använts för åtgärderna investeringar i jordbruk och bearbetning har varit relativt effektiva och har bidragit till konkurrenskraften och till inkomsterna på nivån för de enskilda stödmottagarna, snarare än på sektorsnivå, där effekten varit måttlig på grund av Sapardbudgetens begränsningar.

Inverkan på landsbygdsekonomin har i de flesta fall varit avsevärd på nivån för de lokala mikrosamhällena. Den relativt begränsade budgeten har gjort att Sapard inte haft någon större effekt på regional och nationell nivå.

På grund av att endast en liten del av budgeten avsatts för åtgärden ”diversifiering av ekonomisk verksamhet” minskade Sapard inte i någon betydande utsträckning beroendet av jordbruket i landsbygdsområdena.

Utvärderingarna bekräftade också den positiva effekten av Sapard på inrättandet av institutionella strukturer för förvaltningen och kontrollen av EU-medel, skapande och bevarande av arbetstillfällen, teknisk modernisering och indirekt på införandet av miljövänlig teknik.

En övergripande bedömning genom en sammanfattande rapport av efterhandsutvärderingarna av de åtta redan avslutade programmen förväntas slutföras under andra halvåret 2010. En liknande bedömning kommer att göras efter avslutandet och efterhandsutvärderingarna av programmen i Bulgarien, Rumänien och Kroatien.